

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum III. Ex parte.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

processu iudicii cum testes examinarentur, Vitus Canonicus confessus est, quod pro assensu præstando electioni alterius 500. Sarracenorum obligationem acceperit, & mediator extiterit simoniacæ prauitatis. hoc intellexit Innocentius III. eum per sententiam definitiuam ab omni beneficio ac officio Ecclesiastico deposuit. Verba huius Capituli duplicem sensum admittunt, prior est, quod Vitus in se recepit obligationem Sarracenos præstandi Regi, ut alterius electioni assensum præberet, alter quod promissionem obligationemque alterius electi acceptarit, de præstando sibi Sarracenos, si electionis suffragium sibi conferret.

S Y M M A R I V M.

11. Deponi potest à Beneficio & officio, qui simoniacum se in iudicio confessus est, non tantum à Summo Pontifice, quamuis tantum incidenter hoc crimen cognouerit, sed etiam ab inferiori Iudice, si de hoc crimine, quod incidenter prius in iudicio cognouerit, specialem postea inquisitionem fecerit.

NOta. Qui se Simoniacum in iudicio confessus est, à beneficio & officio deponi potest, nam hoc scelus simoniæ ex enormibus unum est, quæ depositionem merentur. *c. At si Clerici, 4. §. de adult. de Iudic.* Potest tamen Episcopus considerata personæ ac criminis qualitate, pœnam temperare, ut ibi dixi; & mox declarabo magis. Difficultas est, quod crimen huius Viti tantum incidenter & per accidens in iudicio cognitum fuit, quia ad hoc actum non erat; ergo non debebat pœna ordinaria depositionis in eum decerni, iuxta ea quæ diximus *inr. 2. de Ordine Cognitionis*; attamen pœna suspensionis affici posse eum, qui tale crimen sponte confitetur; colligitur ex *cap. Quam sit: De excess. Prælat.* Variæ sunt Responsiones; hæc probabilior, quod finito iudicio inter duos electos, iudex ex officio inquisitionem instituerit contra Vitum, confessionem eius de crimine commissio incidenter antea factâ producens, ut eam denuò confirmet, id enim

fieri posse dixi *in cit. c. 2. & c. Cum super. 4. De causa possessionis & trad. gl. hic verb. Confessus.* & sumitur ex *c. Nihilominus. 16. Caus. 3. q. 3. l. iubemus. 24. C. De Probationibus.* Neque obstat *c. Inquisitionis. 21. de Accus.* ubi dicitur, si per modum inquisitionis procedatur, simoniacum non esse pœnâ depositionis, sed aliâ arbitrariâ afficiendum, nisi commissum fuerit simonia, in Ordine aut beneficio suscepto, ita ut executionem Ordinis aut retentionem beneficij impediatur, atqui Simonia à Vito non erat commissum circa ordinem aut beneficium à se acquisitum, sed circa alterius electionem, ergo non debebat inferri pœna ordinaria depositionis. Resp. Cum *Panorm. hic n. 10. in dicto c. Inquisitionis* non prohiberi iudici quo minus in hoc casu commissæ simoniæ pœnam depositionis ordinariâ decernere queat, sed tantum permitti, ut spectatis circumstantiis personæ & commissi criminis pœna moderari possit. Id verò longè certius est, quod saltem summus Pontifex alligatus non sit his constitutionibus, sed quandoque iudicialiter cognouerit per modum accusationis aut inquisitionis principaliter aut incidenter, illud ex plenitudine potestatis pœnâ ordinariâ punire possit, uti *glossa hic docet verb. Confessus.* quare addendum est, quod in ordine ad Papam, ut crimen hoc punire poterit, & quidem pœna ordinariâ, opus non fuerit nouo processu, sufficiebat crimen cognitum esse incidenter, præsertim cum non per accidens eius cognitio acquisita sit, sed potius per se siue secundum requisitionem causæ, nam alter electorum idèo repellatur, quod simoniâ commississet, id verò rectè ostendendum erat per testimonium & confessionem Viti, tanquam cooperatoris & mediatoris ad crimē.

CAPITULUM III.

Ex parte

P A R A P H R A S I S.

Inter Abbatem & Conuentum S. Mariæ ex una parte, & Victorinum, nomine uxoris ex altera parte, lis erat in iudicio, in quo

in quo æconomus seu Syndicus Monasterii quædam per facti errorem confessus fuit, quæritur num id nocere seu præiudicium generare debeat procuratori aut Monasterio. Resp. Gregorius IX. quod error facti negotio nondum finito nemini nocere debet, dummodo talis error ostendi possit.

S V M M A R I V M.

1. Error facti in iudicio, lite nondum finita commissus, ostendi & reuocari potest.
2. Confessio Syndici, Tutoris, aut Pralati, legitime in iudicio facta, nocet Ecclesie, pupillo & communitati, cuius nomine agit.
3. Si error fuerit in iudicio commissus circa alienum factum, sufficit, ad probandum errorem facti, ostendere, rem aliter se habere.
4. Quod si tamen ex officio scire aut inquirere factum illud debuisset confitens, vel error sit circa proprium factum in iudicio commissus, ordinariè non admittitur confitens, ad ostendendum rem aliter se habere.

NOTA I. Si error facti in iudicio lite nondum finita commissus sit, ostendi ac reuocari potest. Est autem hoc commune & ordinarium remedium non solum Ecclesiis & Minoribus, sed omnibus competens. *l. Error. 7. de iuris & facti ignorantia. c. 2. De in integr. restitut. in 6.* ubi id explicatur.

NOTA II. Confessio Syndici seu procuratoris facta in iudicio, præiudicat Ecclesie, ita videtur colligi ex hoc. & habetur expressius in *c. Suborta. 21. De re iudicata. & c. Olim. 20. De censibus.* Dixi de hac re in *c. 1. Vt lite non contestata. q. 2.* Idem quoque locum habet in tutore, curatore, Pralato, alioue legitimo administratore, quod eius confessio in iudicio, cum ad legitimam interrogationem responderi debebat, noceat Ecclesie, pupillo, aut communitati, cuius nomine agit. *arg. l. Si se non obtulit. 4. ff. de re iudic. & docet Panorm. hic n. 10.*

NOTA III. Quæritur, quando probetur error facti in iudicio commissus. Resp. si error dicitur commissus circa factum alienum, tunc

sufficit ostendere rem aliter se habere, nam in tali casu locus est regulæ *42. in 6. Presumitur ignorantia, ubi scientia non probatur, & sumitur ex l. de arate. 11. §. Qui iusto. ff. De interrogatoriis action. & tradit Lanfrancus in praxi c. 7. n. 32. cum gl. in l. Certum. §. Sed an & ipsos. ff. de Confessis.* De Confessione procuratoris vel administratoris, quod à principali reuocari possit, ostenso aliter rem se habere, quia Procurator de facto alieno confessus fuerit; excipi debet, si tale factum sit, quod aliquis ex officio inquirere & nosse debebat, quia confitens ordinariè non admittitur ad probandum, rem aliter se habere, cum sit præsumptio cõtra ipsum *arg. c. Innocent. 21. De elect.* Quod si verò error dicitur commissus circa factum proprium v.g. circa propriam confessionem in iudicio, tum ordinariè non admittitur aliquis ad ostendendum, rem aliter se habere, si confessio facta fuit de proprio actu, v.g. contractu à se inito. *arg. c. Ab excommunicato. 41. De Rescript. nisi circumstantiæ adsint, ex quibus præsumptio fieri possit, eum errasse, ut si suasionem aut metu inductus sit ad confitendum. arg. l. unie. §. fin. ff. Quando actio de peculio. Vel ob temporis longinquitatem. arg. l. Peregrin. 44. ff. de acquir. possess. vel si negotium nimis intricatum sit. Vt Panormitanus hic docet in fine. Videatur Imola hic n. 15. glossator Dini super reg. 47. in 6.*

EODEM TITVLO in VI.

CAPITULUM I.

Statuimus.

Quandoque iudex postulante æquitate admittere potest, ut positiones negatiuæ ab actore formentur, quia licet ab ipso probari nequeant, potest tamen ad eas Reus respondere confitendo aut negando.

Notandum vnicum. Licet propositio negatiua, si temporis, loco aliisque circumstantiis adstricta non sit, secundum rerum naturam probari non posse censeatur;